

Самур

№ 5 (229) 2010-йисан 25-июнь

1992-йисан январдилаь акъатзава

РЕДАКТОРДИН ГАФ

ЛЕЗГИ СПОНСОР

Цуд йис инлай вилик акунай аз и зари. Вичин 70 яшар хъан-вайтлани виклеъ тир, жележегдик умуд кваз рахазвай. Чехи хизандин кыл тир ада вичин рухвар, рушар вири динжарнавай. Агил береда умурдин юдаш, гуьгьуьнлай чехи свас квадарай агъсакъалди пуд хтул чехи авуна кланзавай. Абурун Бакуда кваллахзавай бубадивай аялар квалек текдиз таз жезвач лугъуз гъевчибур хуьруьз хканвай къуьзека. Мектебда муаллимвал ийиз, квал хуьзвай кас ара-ара къелемдивни эгечзавай. Са къадар ктабар кхъенвай ам ара датлана спонсордин суракъда авай. Са мус ятлани вичин ктабар чап жедайдан члалахъ тир ам.

Агъсакъалдин кефияр хабар къурдалай къулухъ адан веледар, хтулар жузуна за. Хтулри институтар акъалтарнава лагъайла хвеша хъана аз. Ахпа жузун-качузуник кыл кутуна:

- Ви къве хвани бизнесменар ялда, авай гаф яни?
- Эхъ!
- Акл ятла спонсорвална ви ктабарни акъудиз жеда ман абурувай.
- Вилер ацлана касдин. Са гужунади вилин накъвар хвена ада. Агъсакъалдин и къариб гьалди къалабулук кутуна захъ.
- Зи са ктаб къванни акъатнавач. Папкаяр гъа ваз акурвал хара яна амазма.

Мягътел хъана зун адан гафарал:
- Вуна хвена чехи авур хтулрин бубадини ви ктабар акъудначни?
- Ваъ!
- Вуна тлабнани бес рухвайривай?
- Шумуд йисара завай рикла абуруз са гаф лугъуз хъанач. Чпин кесибвал авурай, квалачел ахкъалтайла зун рикел тахтана жеч абурун, фикирна за. Гагъ-гагъ аз чпивай куьмек гуз жезвач лугъуз абуру гъам члугъуьнлай хъизни жезвай. Анжах эхиримжи вахтара якла-чларчле ава аялар: абурухъ хуси магазинар, хъсан квалер-къар ава, дуьньядилаь цар ягъизва. Тек зун рикел хъезвач. Гъич за хвейи хтуларни зав ахгатамач. Гила хуьре текдиз ама зун.

- Лугъудай ман рухвайриз, вун спонсордихъ къеъкъезвайди.
- Лугъун квез герек я? Зи харадавай ктабрин папкаяр аквазвачни мер абуруз?

Ахпа дертулз алава хъувуна:
- Ахътин гафар ава хъи, абуру хайибуруз лугъуз жедач.
И дуьшуьшдилай гзаф вахтар алатнава, анжах завай къуьзуь кхъираг риклелай алудиз жезвач.

Мад са дуьшуьшди рикл тарнай зи. Са лезги кхъирагдинни адан чехи къуллугъдал алай хчин арада ихътин суьгъбет физвай.
Бубади: - Вад йис я зи цийи ктаб акъат тийиз.

Хци: - Я кас, ваз кар-члал амачни? Гъил къачу ктабар кхъинилай. Са клус жуван къайгъу члугу. Ша, за ваз путевка къачун, фена курортда ял ягъ.

Бубади: - Клантла путевкадин пул зав гице вуна, за жуван ктаб чапдай акъудин.

Хци: - Бес я ман, ктаб, ктаб... Вахъ маса кар-кеспи авайди тушни?
Хва бубадин гъавурда акъазвачир. Гъикл акъадай къван? Ада бубадин са цлар къванни клелнавачир. Дидед члалал кхъизвай вичин бубадикай регъуьзвай адаз...

Спонсор... Им эхиримжи вахтара мецера гъатна фад-фад тикрар жезвай гаф я. Спонсор вичихъ са къадар мумкинвилер авай, масабурухъ рикл кузвай, хийирлу крарихъ къуьн кутазавай, эвез клан тахъана куьмек гузвай кас я. Ихътин инсанар дуьньядин вири улкъвейра, гьакл Азербайжандани ава. Чпин къазанжидин гъевчи са пай Аллагъдин рекъе бендейриз харжда абуру. Виридалайни гзаф руьгъдин инсанриз - зарийриз чпин ктабар акъудиз куьмек гуда а ксари.

Гъайиф хъи, чи халкъдихъ ихътин спонсорар тлимил ава. Авайбуруни жуванбурухъ ваъ, патанбурухъ язава. Гъар са халкъдин векилри сифте вичин халкъдин твар хкажзавай инсанралди дамаха, абуруз куьмек гуз алахъда. Гъайиф хъи, им чибуруз са акъван хас кар туш. Ик туширтла, садра чални лезги спонсор гьалтдай, адан захавилин шагъид жедай чун.

"Самур" газет акъудзавай 13 йисан къене чаз ихътин бахтлувал несиб хъанач. Ингъе чи бакуви къелемэгъийриз лезгийрикай гзаф спонсорар жагъанва. "Сагъ хъурай чи лезги стхайр, абурун захавал сеbeb яз чи ктабар чапдай акъатзава", - лугъуьза а ксари.

Ихътин ктабрикай сад зи столдал ала. Иердиз чапнавай къалин, амма къене им-ам тарифардай, чарарин къадар пара къалурун патал чехи шрифталди ганвай текстерилай гъейри затли авачир и ктабдиз спонсорвал авур "къегъал лезги" хъсандиз чида аз. Са йис я "Самур" газет кхъида лагъана гаф ганва ада. Анжах вучиз ятлани вичин гаф кьилиз акъудзавач. Чун талун, бес шумудни са йисара хайи члалал шиирар теснифзавай къуьзуь шаирдин са ктабдиз спонсорвал ийиз жедачни а "къегъалдивай"?

Заз чиз ваъ! Руьгъ къенва эхир. Ихътинбуру патанбуруз спонсорвал авуни рикл кунин ваъ, ялтахвилин лишан я.

Садра за спонсоррикай фикирзавай вахтунда чи редакциядиз пагъливандин буй авай са жегъил атана. Вичи Магъачкъалада, "Лезги газетдин" редакцияда кваллахзавайди малумарна, документар къалуруна чаз. "Дагъустандин лезгийриз куь ктабар кланзава. За абуру магазинра туна, маса гана, квел пул ахгакъарда", - лагъана ада. Ахпа редакциядай зи 600-дав агакъна ктабар, гъаклни 200-дав мукъва дискар тухвана. "Къегъал лезгин" гъикл члалахъ жедачир къван? Ада куьруь вахтунда герек тир документарни гъазурна, печатъ яна, са копия зав вугана, муькуьди вичив хвена. Гъикъван хвеша хъанай аз. Ингъе и вакъиадилаь 5 йис алатнава. "Спонсордикай" гъелени са ван-сес авач.

Лезги спонсор... Яраб чи халкъдихъ халисан спонсорар авайди ятла? Белки чаз абурукай хабар авачтла? Белки абуруз хайи члалал ктабар акъудун хуш туш жеди?..

ШАРВИЛИ! ШАРВИЛИ! ШАРВИЛИ!

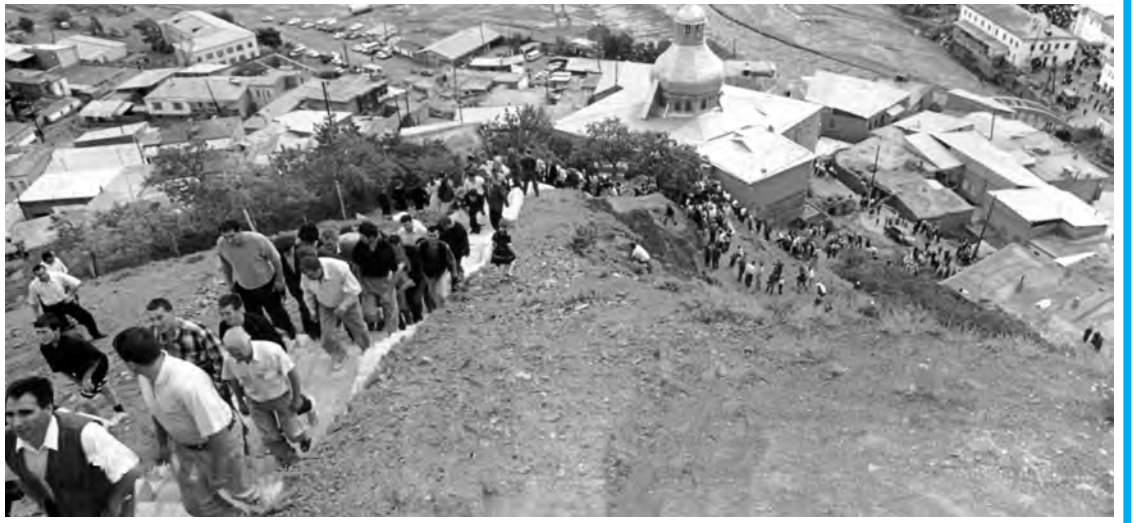

КЪЕ ЛЕЗГИ ХАЛКЪДИН "ШАРВИЛИ" ЭПОСДИН СУВАР Я

Къе лезги халкъдин виридалайни чехи суваррикай сад я. "Шарвили" эпосдин сувар. Къе лезги халкъди мад гъилерда къадим Ахцегъ шегъердин Келед хивай чехи къагъримандиз эвер гуда. Къе чи рикел чун Шарвилидин хтулар - лезгийр тирди хкведа. Лезги руьгъ хкведа чаз...

Къе чи сувар Дагъустандин вири халкъарин сувариз элкъвенвайди ашкара я. И суварихъ анжах Ахцегъай, Стлал Сулейманан райондай, Мегъарамадхуьрай, Къурагъай, Докъузпарадай, Хивдай, Рутулдай, Агъулдай атанвай-буру ваъ, гъаклни Дагъустандин маса халкъар яшаминш жезвай районрай ва Азербайжандай атанвай муьгманрини иштиракзава. Гъа и карди сувар мадни гурлу ийизва. "Шарвили" эпосдихъ галаз алакъалу транспарантри, лезги члалал сувар барка ийизвай плакатри, районрин меркезра ва Ахцегъ шегъерда кьиле физвай шадвилин мярекатри, концертри, лезги зуьрнединни далдамдин ванери, "Лезгинка"дин вири дуьнья рам авунвай авазри чи халкъ вичин цийи суварал гзаф рикл алай халкъ тирди субутзава.

Ингъе дагъдин синел чиликай атлана раснавай 105 кларци агъзурралди инсанар Шарвилидин гуьмбет эцигна кланзавай чкадив агудда. Чаз вилералди Шарвилидин гуьмбет мус аквада лугъуда инсанри. Са гафни авачиз, инал гуьмбет хкаж хъайи югъни алуькъда, халкъдин бахтлу йикъарни. И мурадлив агакъун патал мадни виклеъ хъана кланзава чун. Къени, пакани, жележегдани лезги руьгъ хвена кланзава чна. Шарвилидиз ара датлана эвер гана кланзава. Гъар йисуз адан сувар кьиле тухуз алакъна кланзава чалай. Чун адан хтулар, давамчийр тирди хъсандиз къатлана кланзава чна. Къатлайтла, мурадлар рикле амуькъдач чи. Къуй куь мурадлар садрани рикле амуькъ тавурай, лезгийр! Квез суварар мубаракрай!

ЧАКАЙ КХЪЕНАЙ...

1837-йисалай инихъ Къубадинни Самур дерадин лезгийри чпин туьнт, ислягъвал течир кьилихралди чеб чаз табий хъунин икърар члурна, са шумудра бунтариз къарагъна, абуру гъаклни муькуь халкъаризни, вири дагъустанвийризни бунтар къарагъаруниз эвер гузва...

Генерал Головинан рапортдай, 1839-йис.

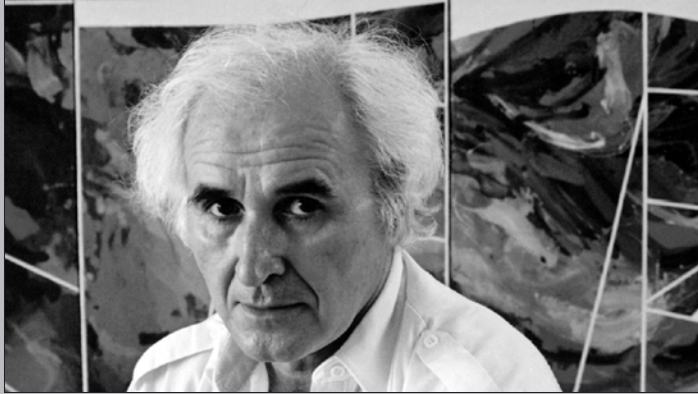

ДАРВИН ВЕЛИБЕГОВАКАЙ ФИЛЬМ ЧУГУНВА

Лезгийрин т'вар-ван авай художник Дарвин Велибегован эсерар дуьньядин гзаф уьлквейриз сейли я. Чи республикадин ва къецепатан уьлквейрин газетрин чинриз адан яратмишунрикай цудралди макъалаяр акъатнава. Сеняткардин эсерар телевиденидин экранрайни т'имил къалурнавач. Ингъе и йикъара мад са шад хабар агакна чал: Гуржистандин Гьукуматдин сад лагъай телеканалди лезги художник Дарвин Велибеговакай фильм чугунва. А фильм дуьньядин са шумуд уьлквейдин телевиденийри къалурна.

Гуржистандин телевидениди урус ч'алалди "Кавказский портрет" т'вар гана передачаяр гъазуриз хейли вахт я. Абур гъазурзавайди Чеченистандин сад лагъай президент Жовгъар Дудаеван уьмуьрдин юлдаш, машгур художник ва шаир Алла Дудаева я. Ада гъазурзавайди передачагъа Рагъкъеч'Идай патан Европадин уьлквейриз фалдай сейли хъанва.

Д.Велибеговакай чугунвай фильм килигзавайбурухъ дамах кутадайди хъанва. Фильмди адан уьмуьрдин рекъикайни яратмишунрикай гегъеншидиз чирвилер къачудай мумкинвал гузва. Дарвина чугунвай шикилар Россиядин, Америкадин Садхъанвай Штатрин, Туркиядин, Украинадин, Германиядин, Франциядин, Австралиядин, Израилдин, Норвегиядин,

Япониядин, Италиядин, Англиядин, Польшадин, са гафнади, дуьньядин 50-далай гзаф уьлквейрин коллекцийра дуьшуьш жезва. Дарвина пейзажри дуьньядин чара-чара уьлквейра яшамаш жезвай 400 касдин коллекцийриз ярашух гузва.

Фильмдай малум жезвайвал, ада "Азербайжандин Яру ктаб" патал республикадин квахъзавай флорадин ва фаунадин 160 чешнедин ранглу шикилар чугунва. Адан 11 эсер Азербайжандин искуствойрин музейда хуьзва. Гуржи тележурналистри и музейда Дарвинакайни адан эсеррикай чугунвай сюжетар генани марагълубур хъанва.

Фильмда Д.Велибегов анжач художник хъиз къалурзавач. Килигзвайбуруз экрандай ам гъак'Ини Къафкъаздин цивилизация арадал атай девиррихъ гелкъезвай тарихчи, лезги ч'алан куьмекдалди къадим ч'аларин сирер ачу-

харзавай лингвист хъиз аквазва. Адахъ гзаф девлетлу ктабхана ава. Ина XVIII-XIX виш йисарин ктабар дуьшуьш жезва.

Чара-чара сюжетри субутзавайвал, Дарвин Велибегов хайи халкъдин, ватандин, Къафкъаздин, вири инсаниядин таъсиб чугъазвай кас я. Фильмда ада Бакудин XII асирдиз талукъ лезги миск'Индикай гегъеншидиз малуматар гузва ва и къадим дараматдин цлал алай "Лезги миск'Ини" т'вар алуднава лугъуз гъайифар чугъазва. Ихътин мисалар мадни гъиз жеда.

Са гафни авачиз, Д.Велибеговакай чугунвай фильм вижевайди хъанва. Акъазвайвал, ам арадиз гъайи коллективди гзаф зегъметар чугунва. Фильмдин сценарийдин автор Алла Дудаева, режиссор Гванца Меларишвили, жузун-качузунар авурди журналист Лизи Вачнадзе я.

ЛЕЗГИЙРИКАЙ КХЪЕНВА

Эхиримжи вахтара Азербайжандин къве международный журналди - "Азербайжан и азербайжанцы в мире" ва "Ирс" ("Наследие") журналри лезгийрикай урус ч'алалди очеркар чапнава.

Сад лагъай журналдин чинриз "Лезгийр" т'вар гана очерк акъуднавай машгур журналист Лейла Амировади халкъдин тарихдикай умуми малумат гайидалай къулухъ чи медениятдикай, музыкадикай, литературадикай, сеняткарвилкай, адетрикай гегъеншидиз къызва. Ада чка атунивай араб тарихчийрин эсеррай мисаларни гъызва. Ахпа авторди чи аямдин лезгийр авай гъаларикай ихтилатзава. Эхирда машгур лезгийрин гъакъиндай марагълу малуматар гузва. Журналда ганвай шикилри очеркдин таъсирлувал генани артухарзава.

"Ирс" ("Наследие") журналдин чинриз акъуднавай "Азербайжандин лезгийр" (№ 2 (44), 2010) очерк тарихдин илимрин доктор Айдын Балаева кхъенва. Адани

халкъдин тарихдикай ва медениятдикай са къадар малуматар ганва, эхиримжи йисара лезгийри илимдин, медениятдин, милли пресса вилик тухунин рекъай къазанмишнавай агалкъунрикай ихтилатнава. Авторди Азербайжандин лезгийрин арадай акъатнавай машгур ксарикайни са къадар малуматар ганва. Очеркдилай алатайла "Этнография" т'вар гана лезгийрин этнографиядиз талукъарнавай гзаф марагълу макъала ва шикилар чапнава. Чка атунивай лезгийрин бубайрин мисалрикайни менфят къачунва.

Гъар къве журналди Азербайжандин лезгийрин литературадикай кхъидайла машгур журналистар ва шаирар тир Седакъет Керимовадин ва Муьезффер Меликмамедован яратмишунриз лайихлу къимет ганва.

Азербайжандин журналри лезгийрикай ихътин макъалаяр ва очеркар чап авун рик'И шадардай кар я. Ихътин материалри Азербайжандин маса халкъариз лезгийрин генани муькувай чирдай мумкинвал гузва.

"Самур"

ЦИЙИВИЛЕР

ВАХТАР АРТУХАРИЗ ЖЕДА

И йикъара Азербайжандин Милли Межлиси цийи къанун къабулна. А къанунда къейд авунвайвал, эгер уьлкведа дяведин операцияр къиле тухуз хъайитла, президентвилдин ва депутатвилдин ихтияррин вахтар а операцияр куьтягъ жедалди артухарда. И кар патал къвенк'Иве Конституциядин судди ихътин гъалара нубатдин сечкияр къиле тухун мумкин туширди малумарна къанзава.

ХАЧМАЗИКАЙ КЪВЕ КТАБ

Вич Хачмаз райондай Милли Межлисин депутатвиле хъанвай филологиядин илимрин доктор, профессор Низами Худиева и муьквара райондиз талукъарнавай къве ктаб чапдай акъуднава. "Хачмаз" т'вар ганвай сад лагъай ктабдин редактор академик Якуб Магъмудов я. Къвед лагъай ктабдин т'вар "Хачмаз: гуьруьшар, веревирдер..." я. И ктаб Н.Худиева Худат шегъердин 1-нумрадин юкъван мектебдин муаллим Рамиз Мамедовахъ галаз санал гъазурнавайди я.

Цийи ктабра райондин тарихдикай, медениятдикай, депутат Н.Худиеван сечкичийрихъ галаз гуьруьшрикай ва ада къиле тухузвай крарикай малуматар ганва.

ЖЕРИМА ИЙИДА

Машин гъалдай къайдайра мадни са къадар дегишвилер къиле фида. Милли Межлиси цийиз къабулнавай къанундив къадайвал, гила машин гъалдай вахтунда телефондай рахана къанзава. И къайдадиз амал тавур ксар 50 манат жерима ийида.

ШЕГЪЕР ЖАГЪАНА

Археологри радиолокасиядин куьмекдалди Египетдин Нил вац'ун делтада къадим шегъер жагъурнава. Абуру лугъузвайвал, и шегъер чи эрадал къведалди 1664-1569-йисара Египет къуна ина агъавал авур чапхунчийри кутунвайди я. Чилин къаник къвай шегъердихъ 3600 йисан яшар ава. Адан куьчяр ва къвалер гилан Телл эл-Дебаа шегъердин къаник къвайди малум хъанва.

МУСУЛЬМАНСКИЕ ОБЩИНЫ ПРЕДЪЯВЛЯЮТ ПРЕТЕНЗИИ

До сих пор не прошли регистрацию община при мечети "Абу-Бекр" ("Джума мечеть" Наримановского района) и община "Лезгинской мечети" (мечеть Ашурбека).

Глава пресс-службы Государственного комитета по работе с религиозными образованиями Салех Асланлы заявил "Зеркалу" о том, что обе общины не прошли государственную регистрацию только потому, что не подали в Госкомитет соответствующую документацию. Он отметил, что "Джума мечеть" Наримановского района (мечеть "Абу-Бекр") была закрыта по решению суда.

Глава общины при мечети "Абу-Бекр" и имам вышеназванной мечети гаджи Гамет опроверг заявление пресс-секретаря Государственного комитета по работе с религиозными образованиями. "Никакого судебного решения относительно закрытия нашей мечети не было. Мы сами обратились в суд с требованием снятия полицейского поста, который был поставлен около мечети", сообщил имам.

Он отметил, что мечеть "Абу-Бекр" действует и поныне. "Правда, существуют некоторые ограничения на совершение религиозных ритуалов", - заметил гаджи Гамет. Имам также опроверг заявление пресс-секретаря ГКРРО о том, что община до сих пор не представила необходимую для регистрации документацию. "Мы отправили всю необходимую документацию в Управление мусульман Кавказа, так как, согласно существующей процедуре, оно должно выразить свое согласие на нашу регистрацию. Лишь после этого документация

должна быть направлена в Государственный комитет по работе с религиозными образованиями", - заметил он.

Имам мечети отметил, что Управление мусульман Кавказа до сих пор не выразило своего отношения к их регистрации. До сих пор государственную регистрацию не прошли общины мечети "Илахият", "Лезгинской мечети", мечетей в поселках Гарачухур, Мушвиг, Алят.

Хотели бы заметить, что недавнее интервью главы общины "Лезгинской мечети" Мустафы Фаика Vesti.az также опровергает высказывания пресс-секретаря ГКРРО о том, что вышеназванные общины не представили необходимую для регистрации документацию. "В государственном комитете по работе с религиозными образованиями, куда мы обратились за перерегистрацией в декабре прошлого года, нас направили в Управление мусульман Кавказа (УМК) за соответствующей резолюцией, что уже само по себе нонсенс, ведь сунниты и шииты - совершенно разные общины", - считает глава общины.

По словам Мустафы Фаика, в УМК представителей его общины направили к одному из казиев шиитской уммы - казию мечети "Бибиэбат" Хикмету. "Тот, узнав о том, что мы представляем "Лезгинскую мечеть", категорически отказался выдавать нам свое экспертное заключение до тех пор, пока не будет сменено название мечети. В управлении нам посоветовали переименовать мечеть в Ашурбекскую", - заявил он.

Лезги мечеть в г.Баку.

В интервью М.Фаик выразил непонимание позиции Управления мусульман Кавказа. "Ведь "Лезгинская мечеть" внесена в Список культурного наследия ЮНЕСКО", - заявил глава общины.

Р.РУСТАМОВ.
19 июня 2010, газета "Зеркало"
(Сокращенно).

ЭЛДИН ШАИРАР

ГАДАЦИЙИХУЪРУЪН БАЯДРИН РУЪГЪ

БЕДИРНИСЕ

Вич ГадацИйихуъряй тир ирид аялдин буба Межлума гваз катнавайди чир хъайла рушан вилерай ирид жерге накъвар авахънай. Баядралди риклин тIалар алудиз алахъай рушан мецIай акъатай дерглу баядри ван атайбурун риклин гьлар атIудай лугъуда.

Умун къилихрин и руш диде къена етим амай аялри фад хъуътуларнай. Яшдиз вичелай чIехи тир и аялрихъ галаз санал чIехи хъанай ам. Гуьгъуьнлай вичини 4 аял ханай. Санлай 7 гададизни 4 рушаз диде вал авур Бедирнисе 93 яшинда аваз регъметдиз фена. Вичин уьмуьрдин эхиримжи 7 йис буьркъуь яз акъудна къариди. Рекъидалди вичин шаирвилдин алакьунар хвена ада. Бедирнисе манийрал илигайла, адан хура садавайини акъвазиз жедачир. Рекъидалди вичин иервални квадарнач дишегълиди...

КцIар райондин ГадацИйихуъре дидедиз хъайи Сусанханум хура лезги баядрин булах ргазвай эдин шаир тир. Ам сейли ашукь Девришалидин хизанда чIехи хъанай. Чуьнгурь ягъиз, верцIи манийралди мел-мехъерар кьиле тухудай Девришалидин и алакьунрикай адан рухвайриз Ханкишидиз ва Гуьбсейназни пай ганвай. Хизандин гъвечIи велед тир Сусанханума лагъайтIа, аял чIавалай бендер тукьIуьруналди вири мягътелардай. Иер, къени къилихрин дишегъли тир Сусанханума манийрин гуьжетунара тек дишегълийрал ваъ, итимрални гъалибвал къазанмишдай. Гъавилай ам жегъил чIавалай хуьруьнбурун рикI алай инсандиз элкъвенай.

Хуьруьн мектебдин муаллим, Ватандин ЧIехи дяведин женгерай саламатдиз хтай Сеферагъмед Келбелиевахъ галаз саенал уьмуьр гьална, 7 велед чIехи авунай ада. И хизандихъ ГадацИйихуъре ахътин гуьрмет авай хъи, вирида Сусанханумаз "диде", Сеферагъмедаз "буба" лугъуз эвердай. Сусанханумани адам ярандиде Бе-

СУСАНХАНУМ

дирниседи са кIвале гзаф гуьрметлуз уьмуьр гьалнай. И кIвале кьиле фейи манийринни баядрин мелерин суракъар вири райондиз чкIанай. Иллаки Бедирнисединни Сусанхануман манийрин гуьжетунар эдин сувариз элкъведай.

Къедалди хуьре эдин и къве шаирдин чIалар хуралай кIелзавай бур ава. Сусанханум Келбалиева 82 яшинда рагъметдиз фена.

2010-йисан мартдиз чун хуьре хъайила Сусанхануман стIа Ханкишидин 82 яшинда авай папа Фатегъат Гъсанбаладин руш Азизовади адан 50-далай гзаф бендер хуралай кIелнай.

КцIар районда халкъдин манийрал рикI алайбурун макан хъиз сейли тир хуьрерикай садни ГадацИйихуьр я. Баядар тукьIуьрна, мел-межлисрал абур хъсандиз кIелдай халисан шаирар я и хуьруьн дишегълияр. Ихътин элдин шаиррикай тир Бедирнисединни Сусанхануман чIалар гзафбуру хуралай кIелзава.

За пенжерар ахъаз тада,
Лацу лифер атуй лугъуз.
Зун бубади патал гана,
Вичин кIвализ татуй лугъуз.

Дагъларилай гар къарагъна,
Чан марфадик кумукъай яр.
Чанда (а) вай бур лугъуз тежез,
Хиялариз амукуьай яр.

Къакъан пелел за сил цада,
Къушариз гуз, къушариз гуз.
За жибинда ичер твада,
Булахдаллай рушариз гуз.

Вал эллери вил тавурай,
КIвал эцигмир кIеледал на.
Зи несибар ваз тахъайтIа,
Зи тIвар эциг веледал на.

Къакъан хилел са къвед ала,
Дуьнья рикIел алачирд хъиз.
Вун кIан хъуналд ваз акI жемир,
Дуьньяда кас амачирд хъиз.

Зи жибинда нуд ич ава,
Къене цилер зурзава.
Зун винелай шад аквалмир,
Зи рикI къене цIразава.

Хылар кама са тар ава,
Къушар алаз атIумир яр.
Патал хуьруьз гузава зун,
Заз хабарар ракъурмир яр.

Истиканар са жергеда,
Са истикан хана завай.
Тахсир зид туш, чан кани яр,
Са жегъилвал хъана завай.

ЦIал алай буйдин гуьзгуь,
Хъел акатна хаз кIан хъана.
Заз ахварай яр акуна,
Гъил вегъена къаз кIан хъана.

Къакъан дагълар мад къакъан хъуй,
Дагъустанар аквадайвал,
Са инсандин бала кIандай,
РикIин дердер ахъайдайвал.

Зун ви рекъер хуьз ама хъи,
Шаз гаталай цIи гаталди.
Зун бубадин чина (а) къвазна,
РикIи къунвай яр паталди.

Эбинат Пирогъланан руша гъам Бедирнисединни Сусанхануман бендер хуралай кIелда, гъамни вичи чIалар тукьIуьрда.

Заз булахдал яр акуна,
Бишимедин пIинI цел аватна.
Несиб тахъай къунишдин хва,
Ви къисметар нел аватна?

Къацу багъда рехъ хвена ви,
Гиман ичин тарал фена.
Хажсалатар пара хъай яр,
Ви зегъметар гарал фена.

РикIин тIалар аладариз,
Чуьнгурдилай тар хъсан я.
За дуьньяда вил къекъуьрна,
Виридалай яр хъсан я.

Яран йикъан марфариз кый,
Цаварай гъуз хуьруьз къвадай.
ГадацIхуьруьн рушариз кый,
Килигайла хъуьрез къваздай.

Лишандин югъ мукъваларна,
Къызилд закIал гъидан, къелем?
Вири туна ваз атайтIа,
Хаму кард хъиз хуьдан, къелем?

И падни дагъ, а падни дагъ,
Арадава цуькведин багъ,
Зи къисметар ваз тахъайтIа,
Гъазурда за памбагни агъ.

КъепIналлай аялдиз кый,
РекIв гуз авай харад тангар.
Рекъиникай чин чуьнуьхра,
Къекъифда яр, а ви рангар.

Яргъарай тIуз яр физава,
Адан рекъер галудда за.
Гъар акурла бендер лугъуз,
Яр ватандив агудда за.

Истиканар чуьхуьдайла,
Са истикан хана завай.
ТакIан вакIан илчи (а) тайла,
Фида лугъун хъана завай.

Къулан вацIал гуларин муьгъ,
Гуларикай сад кими я.
Я къунишдал алай къелем,
Зи рикIиз тек вун чими я.

Чар булахдай авахъай яд,
РикI къарихди кайидаз це.
Вад къанди я чун алай чил,
Чан буба, зун кIанидаз це.

Булахдин яд къайиди я,
Пеш вегъена серинарда.
Гада рикIиз чимиди я,
Дидед гана секинарда.

Хуьре мехъер аваз хъурай,
Далдамдал ван алаз хъурай.
Иер суна майданда тур,
Лацу бишме гарданда тур.

Фатегъат Гъсанбаладин руш Сусанхануман стIадин паб я. Сусанхануман бендер ада хуралай рикI алаз кIелда.

Гарал (а) къвазмир, мекъи жеда,
Къилел бармак алачир яр.
Ваз тахъай зун низ хъантIа (а) ку,
Я чанда рикI авачир яр.

Зи вилелай алахъай нагъв,
Яд хъанайтIа, гъуьлуь къачир.
Эллери хъиз авунайтIа,
Чун стхайри хуьре тачир.

Къилел алай яру яйлух,
Тухудачни гару яйлух?
Ви яйлухдин янариз кый,

Яр ви ширин чанариз кый,
Чуьнгурдилай ван алахъиз,
Ви гъавурда гъим акъурай?
Гъил цIвелек къаз ксус, къелем,
Ваз ахварай зун акурар.

Чубарукди муг авуна,
Муг авуна багъда тара.
Зун кIан хъана, масад гъайи,
АтIурай яр, а ви чара.

Чин-чинавай къакъан кIвалер,
Айванар я - гар алахъиз.
Айвандал сад акур чIавуз,
Заз акI жеда яр алай хъиз.

Шилесардин къул аватна,
Кам эцигна физ есен вавай?
За рикIин сир вугайтIа вав,
Ам чинеба хуьз есен вавай?

ЦIайландин цIаярикай,
Пелел алай харман кана.
Масабуруз шадвали бахт,
Чаз вилин нагъв дарман хъана.

Марф жиевдик какахъайла,
РикI зегъемди чуькъуьда хъи,
Я цIай атай яран диде,
Зав багънадлай кикIида хъи.

Седакъет КЕРИМОВА

Са инсандин бала кIандай,
РикIин дердер ахъайдайвал.

Лезги баяддай

НАШИ ГЕРОИ

ОТВАЖНАЯ ХАНБИКЕ

С каждым годом мы все дальше и дальше уходим от военных лет. Выросло новое поколение людей. Для них война - это воспоминания бывших участников войны о ней. А их, участников этих исторических событий, становится все меньше и меньше. Недавно все прогрессивное человечество отметило 65-летие Великой Победы. Среди участников этого торжества была и отважная лезгинка, инвалид Великой Отечественной войны, ветеран труда Ханбике Эмирсултанова. О мужестве и стойкости девушки из высокогорного села Кара-Кюре Докузпаринского района Республики Дагестан Ханбике Новрузовны Эмирсултановой, ушедшей в 1942 году добровольцем из Дербентского педучилище на фронт, знают многие.

Когда началась война, Ханбике поступила в педучилище. Она была комсомолкой и просилась на фронт, но девушкам отказывали. Парень, который ей нравился - Эмирсултан Амирахмедов, - уже воевал, а она продолжала учиться.

Когда Ханбике увидела в газете фотографию замученной девушки и прочла о подвиге Зои Космедемьянской, она обратилась в райком комсомола. А фронт сам шел навстречу Дербенту, враги рвались к грозненской нефти. И настал черед добровольцев.

Их был целый эшелон, девушек-добровольцев кавказских

национальностей. Их провожали, как на свадьбу! Весь Дербент вышел. Подарки дарили. Из деревни на провода приехали родители.

Служба начиналась легко. Молодые горянки о воинской службе имели представление самое неопределенное. Их повели в парикмахерскую. Ханбике с ужасом поняла, что придется расстаться с косами - нет для лезгинки большего несчастья: косы отрезают в знак черного траура по умершему брату или жениху. Но она подумала: а сейчас разве не всенародное горе? Косы с алыми лентами упали...

Ханбике выучилась на связистку. Она была толковой девушкой, и ее назначили старшей. Когда формировали добровольцев в Сталинград, вы-

звалась первой.

После ранения ее признали нестроевой. Но она осталась в строю. Выучилась на оптика-ремонтника. Волховский фронт, землянки в болотах, подступы к блокадному Ленинграду.

В освобожденном Ленинграде ее приняли в партию. Там она встретила День Победы. Оттуда и демобилизовалась. В шинели и кирзовых сапогах. Фронтовичка двадцати двух лет.

Всю войну знала: где-то рядом воюет Эмирсултан. Встретились, будто и не разлучались. Он был старшим сержантом. Воспоминания о молодости у них были общие.

В 1945 году Эмирсултанова Ханбике вернулась в родное село Кара-Кюре Докузпаринского района. Работала учительницей и директором Кара-Кюринской сельской школы, училась в Дагестанском женском пединституте, в республиканской и Ростовской Высшей партийных школах, работала заместителем райисполкома и секретарем райкома Докузпаринского, Ахтынского райкома партии, директором Усучайской средней школы.

Она награждена медалью "За доблестный труд". Является персональным пенсионером республиканского значения, продолжает вносить свой сильный вклад в достойное воспитание подрастающего поколения.

Азизрин СЕВДА

ВETERАНЫ

Этим старикам - ветеранам Великой Отечественной войны - по 96 лет. Но выглядят они намного моложе. Волевые, жизнерадостные, полные энергии - они отличаются от многих сверстников необычным трудолюбием. Гурхамеддин Нуралиев закончив в 1941 году Бакинскую Юридическую

- японской, финской и Великой Отечественной. Отважный солдат участвовал в тяжелых боях, неоднократно был ранен. После войны был земледельцем.

Оба ветераны живут в окружении своих детей и внуков, правнуков.

Накануне 65-й годовщины Великой Победы оба ветерана

Школу, ушел на фронт, сражался до Победы. После войны он продолжил учебу в Ленинградской оперативной-чекистской школе. Долгие годы работал по специальности в разных должностях в городе Баку и в родном Гусарском районе. Перед выходом на пенсию 14 лет руководил сберегательной кассой.

Адил Сефиханов, житель села Муджуг, участник трех войн

были приглашены на торжественный вечер в Баку, проведенный Посольством Российской Федерации в Азербайджане. Среди участников мероприятия самыми пожилыми оказались гусарцы - Гурхамеддин Нуралиев и Адил Сефиханов.

После незабываемой встречи их ожидал прием и душевная беседа в редакции газеты "Самур".

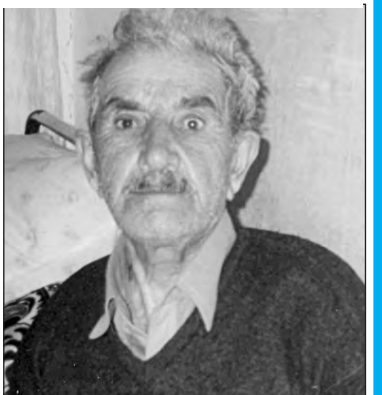
"Самур"

ДАМАХ КУТАЗВАЙБУР

1945-йисан гатфарин са юкьуз "Кунтун пелелай" вири хуьруз ван чклана. Гъвечи-чехид гъясатда кимел кватл хъана. Яргун патяхай гъиле тларатл къуна балкандаллаз атай са касди дъве куьтяг хъана лагъана муштулух гана. Колхоздин бухгалтер Себятуллагъ халуди Аскерали халудин квалай граммофен гъана музыкадихъ ван кутуна. Инсанар хвешивилай вучдатла тийгиз амай, абурун вилерал накъвар акъалтнавай...

Ватандин Чехи дъведиз Кцлар райондин Мучугъ хуьрай 250 кас фенай. Абурукай 118 кас женгера къегъалвилелди гъелек хъана. 122 кас хайи хуьруз хтана. Абурухъ залан хирер алайбуру, квачер атланвайбуру, вилер квадратнавайбурун квай. Алай вахтунда Мучугъ дъведиз хтай 4 кас ама - Лукман Идрисов, Адил Сефиханов, Мирзали Арутов ва Гъезрекъули Рзаев.

Чи женгчийрин арада лап сейлибуруни ава. Месела, Мегъамед Азизов маршал Малиновскийдин адъютант хъанай. Ам дъведиз хурал I дережадин Шугъретдин орден, "Яру гъед" орден ва цудралди медалар алаз хтанай. Къафкъаздай Берлиндиз къван феи Адибала Нифтиева вичи къадурай игитвилерай къве II ва III дережадин шугъретдин орденар, къве "Яру гъед" орден ва цудалай виниз медалар къачунай. Берлиндиз фена акъатай мучугъвийрин арада гвардиядин лейтенант Севледдин Регимхановни ава. Ада къведар "Яру гъед" ва III дережадин Шугъретдин орденар

къачунай.

Гъезрекъули Рзаеван къегъалвилерини мучугъвийрихъ дамах кутазва. Кенигсберг (гилан Калининград) шегъер къадай вахтунда виридалайни виклегъ аскерар дъведиз ракурнай. Абурун арада Гъезрекъули Рзаевни авай. Вич танкист ятлани ам десант хъиз Кенигсбергдиз ракурнай. Цава вичин парашют ахъа тахайла ада маса аскердин парашютдикай къунай ва абур къведни саламат яз чилел эвичнай. Женгера тафаватлу хъайи мучугъвидиз "Кенигсберг къунай" медал ганай.

Алай йисан 9-майдиз Чехи гъалибвилан 65 йис гъаф уьлквейра гегъеншдиз къейд авуна. За фикризавилвал, фашистрин хура акъавзна ватан хвейи ксар йиса садра ваъ, гъар юкьуз рикел хкана кланзава. Абурулай чи гилан несилри чешне къачува, гележег несилрини къачуда. Абуру ватан ва халкъ хуьз алакъай халисан къагъриманар я. Чахъ дамах кутазвайбуру я.

Агъаверди АЛИВЕРДИЕВ, кхъираг.

РЕХЪ ФИЗВАЙДА АТЛУДА

Уьмуьрда гъи кар гъиле къуртлани, агалкъун вичичелай арадал къведач. Гъар са касди уьмуьрда вичин рехъ хъазавайди я. А рехъни, лугъудайвал, физвайда атлуда. 1909-йисуз Дагъустандин Ахъцеъ райондин Чепер хуьре дидедиз хъайи Девлет Гъажибаладин хва Девлетовни уьмуьрдин рекъер атлуз ватандивай яргъариз акъатна. 1932-йисуз Дербентдин Хуьруьн Майишагъдин Техникум акъалтларай жегъилди гугъгъуьнлай Бакудин финкредитдин техникум куьтягна. Кадрияр агакъзавачир алагатай асирдин 30-йисара Девлет хътин алакунар авай жегъилар къериз-цларуз гъалтдай. Гъавилай гада кваллахун патал квенкве Зердаб, ахпа Девечи райониз ракурна. Инра ада финотделдин кваллахар квачел акъалдарна.

1939-йисуз ам Къазимамед шегъердин финотделдин чехиди яз кваллахив эгечна. Ватандин Чехи дъве къарагъайла Девлетаз гугъгъуьлудаказ фронтдиз физ клан хъана. Ингъе гъикъван алахънатлани, ам дъведиз ракурна. "Чаз инани вун хътин хъсан кадрияр герекзава, - лагъана райондин чехибуру. - Ина ви куьмек генани пара я." Гъа икI, ам вичин кваллах давамариз мажбуру хъана. Дъведин йисара ватан-

диз авур къуллугъдай адаз "Къафкъаз хуьнай" ва "1941-1945-йисара зегъметда тафаватлу хуьнай" медалар гана. Гъакъикъатда лагъайтла, ада цлугур зегъметар генани чехиди тир. Дъведин йисара каш цлугъазвай шумудни са хизандиз куьмекар ганай Девлета. Къазимамед шегъердин куьзуьбуру исятдани и къегъал кас рикел хкана лугъуда: "Девлета куьмек ганачиртла, ништа, шумудни са хизанар терг хъанайтла."

Вичин лезги къилихар хвена, даим къил вине къур, гъамиша виридаз чешне къалурай Д.Девлетовал 1961-йисалай Али

Байрамли шегъердин финотделдиз регъбервал гун ихтибарна. Инани ада гъаф чешнеудакъ кваллахна ва 1975-йисуз пенсиядиз фена.

Девлет Девлетов Азербайжандин финансовый системадин виридалайни хъсан кваллахдаррикай сад тир. СССРдин Финансовый Министерстводи 1949-йисуз адаз "Финансовый къуллугъдин сад лагъай дережадин советник", 1954-йисуз лагъайтла, "Финансовый къуллугъдин советник" хътин гъуьрметдин тварар ганай. Азербайжандин талукъ министерстводи адаз цудралди грамотаяр ганай. Д.Девлетов са шумудра Къазимамед ва Али Байрамли шегъердин советриз депутатвиле хъанай.

Са шумуд йис инлай вилик рягъметдиз феи агъсакъалдин рехъ адан веледри лайихлудаказ давамарзава. Адан хци Адалата алай вахтунда Гуйчай райондин крар къилиз акъудай властдин чехидан заместителвиле кваллахзава. Адани вичин бубади хъиз халкъдин патай чехи гъуьрмет къазанмишнава. Адалат Девлетов "Гъукуматдин къуллугъдал чешнелу хуьнай" медалдиз лайихлу хъанва. Девлетоврин несилдин хъсан крайкай райондин агълияр хушвилелди рахада.

Гуьлхар ГУЬЛИЕВА

КЕÇМİŞƏ МƏНƏВВƏТЛƏ

■ Qusarda muzey açmaq üçün hələ keçən əsrin 60-cı illərindən təşəbbüslər göstərilirdi. Burada yurdsevər unudulmaz şair Zabit Rizvanovun rəhbərlik etdiyi rayon xalq yaradıcılığı evi kollektivinin əməyi xüsusilə qeyd olunmalıdır. Rəhmətlik Zabit müəllim eksponatlar toplamaq üçün rayonumu qarış-qarış gəzmiş, hər kənddən, hər obadan soraq tuta-tuta milli-mənəvi dəyərlərimizin şahidi olan əşyaları toplayıb. Keçmişimizə hörmətlə yanaşan bu insan muzeyin təşkilinə təmənnəsiz kömək etmişdir.

Qusarda tarix-diyarşünaslıq muzeyi ümummilli lider H.Əliyevin rayonlarda muzeylərin təşkili haqqında müvafiq sərəncamına uyğun olaraq 1980-cı ildə yaradılmışdır. O, rayon mədəniyyət evinin bir otağında fəaliyyətə başlamış, 1982-ci ildə xüsusi olaraq muzey üçün tikilmiş binaya köçürülmüşdür. Muzeyin ilk direktoru Tofiq Şərifov 1980-1989-cu illərdə ona rəhbərlik etmişdir. Sonralar 6 il Yavər Şalbuзов muzeyin direktoru olmuşdur. 1995-ci ildən həmin vəzifədə Xatirə Nağibəyova çalışır.

Azərbaycan Dövlət İncəsənət İnstitutunun teatr rejissorluğu fakültəsinin məzunu Xatirə Nağibəyova əmək fəaliyyətinə 1988-ci ildə Qusar rayon mədəniyyət şöbəsinin inspektoru kimi başlayıb. Bir sıra folklor və vokal-instrumental ansamblarının təşkilində, festivalların keçirilməsində fəal iştirak edib, müxtəlif mədəni tədbirlərə ssenarilər yazıb, aparıcılıq edib. Zəhmətkeşliyi və bacarığı ilə seçilən Xatirə 1995-ci ildən rayon tarix-diyarşünaslıq muzeyinə direktor təyin olunub. O, bu günə kimi həmin vəzifədə çalışır.

Muzeyin əsas fondunu 3284 eksponat təşkil edir. 1 foye və 4 salonda 634 eksponat nümayiş etdirilir.

Muzeydə rayon ərazisində həyatın bizim eradan əvvəl 2-ci minillikdən etibarən mövcud olmasını sübut edən Qəflə, Qund, Qızılgül, Qələxur, Qızlar, Ağaxan, Daş təpələri, Minsar, Gavdişan düzənlikləri, Rudbar və s. qəbiristanlıq və kur-

qanlarından tapılmış daş dövrünə aid eksponatlar - daş baltalar, əl daşı, yazılı daş, daşlaşmış sümüklər, müxtəlif çapacaqlar və s. toplanmışdır. Buradakı Albaniya dövrünə aid küp, bardaq, kuzə, çıraç, camlar və digər məişət əşyaları, respublika əhəmiyyətli və dövlət tərəfindən mühafizə olunan memarlıq abidələrindən - Əniğ kəndindəki qala divarlarının xarabalıqları (XIII əsr), Həzrə kəndindəki Şeyx

Cüneyd türbəsi (XVI əsr) haqqında tarixi məlumatlar xüsusi maraq doğurur.

Muzeyin salonlarında ləzgi xalqının zəngin etnoqrafiyasını, onun adət-ənənələrini, həyat tərzini, xalq sənəti nümunələrini əks etdirən eksponatlarla da tanış olmaq mümkündür. Burada həmçinin Qanlı dəre döyüşlərində qəhrəmanlıq nümunələri göstərmiş qusarlılar haqqında ətraflı məlumatlar var. Muzey rayon əhalisinin Böyük Vətən Müharibəsi və dinc quruculuq illərində göstərdiyi igidlikləri əks etdirən materiallarla da zəngindir.

Muzey sözü yunancadan tərcümədə "muzalar (gözəlliklər) məbədi" mənasını verir. Milli-mədəni irsimizin qorunması və təbliği missiyasını muzeylər qədər ardıcıl və məqsədyönlü şəkildə, yüksək səviyyədə aparan ikinci bir müəssisəni təsəvvür etmək qeyri-mümkündür. Böyük filosof Sokratın "Keçmişini unudan xalqın gələcəyi yoxdur" kəlamı ilk növbədə muzey işçilərinə aiddir. Nə yaxşı ki, aramızda keçmişimizə məhəbbətlə yanaşan insanlar vardır.

Həsən XASİYEV,
Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü

Şəkillərdə: muzeyin direktoru Xatirə Nağibəyova (yuxarıda) və fond mühafizi Gülnaz Rzayeva

"ШАГЪ ДАГЪДИН" 25 ЙИС

агалкьунрай ансамбль Азербайжандин Медениятдин Министерстводин коллегиядин кьарардалди "халкьдин коллектив" т'варц'лиз лайихлу хьана.

1989-йисуз Кц'лар шегьерда кьиле фейи Азербайжандин кефер патан, Дагъустандин кьибле патан районрин ансамблдин фестивалда "Шагъ дагъди" сад лагъай дережадин приз кьачуна. В.Зульфукьарова чи сейли шаиррикай Е.Эминан, Х.Тагьйран, Л.Няметан, З.Ризванован, С.Керимовадин, М.Меликмамедован, С.Самуридин ва масабурун ч'лариз манияр теснифна халкьдив агакарна.

1991-йисуз "Шарвили" фондуну кьиле тухвай "Лезгинкадин авазар" фестивалда вад юкьуз Магъачкьала шегьердин агъзурралди тамашачийрин вилик вичин алакьунар кьалурай "Шагъ дагъдиз" сад лагъай дережадин диплом ва пулдин премия ганай. Гьак'ни Видади Зульфукьарова шаир Фейзудин Нагъиеван "Сагъ я лезги халкь" ч'лариз кхьенвай манидин аваз сад лагъай дип-

■ "Шагъ дагъ" ВИА 1984-йисуз Кц'лар райондин Гуьндузкеле хуьруьн медениятдин к'вале арадал атана. Ансамблдин вири агалкьунар адан регьбер Видади Зульфукьарован т'варц'лихь галаз алакьалу я. Ам гьак'ни ансамблди тамамарзавай гзаф манийрин авторни я. В.Зульфукьарован маниярни кьуьлдай макьамар Дагъустан Республикадин Радиовещанидин фондуна гьатнава.

"Шагъ дагъдин" ц'йии авазри сифте йикъалай халкьдин рикле чка кьуна. Коллективди Бакуда, Сумгаитда, Магъачкьалада, Дербентда ва гьак'ни гзаф районра, хуьрера ц'луд агъзурралди инсанрин вилик ачух майданрал вичин бажарагъ кьалурна. 1987-йисалай ансамблди Кц'лар райондин медениятдин к'вале вичин яратмишунар давамарна. Гьа йисуз "Шагъ дагъ" Вирисоюздин II халкьдин яратмишунрин фестивалдин лауреат хьана. 1988-йисуз Бакуда кьиле фейи Польшадин манийрин фестивалда лайихлуудаказ иштиракай ансамблдин концерт республикадин ТВ-дин "Шелале" студияди кьалурна. Гьа йисуз зурба

ломдиз лайихлу хьанай.

"Шагъ дагъди" 25 йисан кьене ц'икьвед диск ахъайна. Ансамблда манияр лагъай ва лугъзвайбурухъ Чичек Агъавердиева, Руслан Марифати, Нариман Хидиров, Лариса Межидова, Шагънезер Мирзабегов, Финяз Гьажиметов, Адил Сеферов ва масабур акатзава.

1994-йисуз Къарабагъдин дяве физвай Фуьзули райондин Буьюк Бегьменли хуьре ансамблди чи аскеррин вилик ч'ехи концертар ганай.

"Шагъ дагъ" вокал-инструментал ансамблди Азербайжандин кефер патан зонадин сергьят хуьзвай заставайрин аскеррин вилик шумудни са концертар гана. Коллективди халкьдин милли музыкадин дувулривай кьакъат тавуна лезги музыкадин эстрададин хел мадни вилик тухун патал галагун тийгиз, гьакъисагъвилелди к'валахзава.

АЗИРИН СЕВДА

МНОГОГРАННОСТЬ ТАЛАНТА

Ученый, писатель, журналист, переводчик Акиф Аббасов (литературный псевдоним - Нурагаоглу) родился 28 мая 1950 года в городе Али Байрамлы (ныне Ширван) в семье учителя. Начал он свою трудовую деятельность в семнадцать лет как корреспондент газеты "Ишыг" ("Свет") родного города. Получил высшее образование на факультете английского и азербайджанского языков в Азербайджанском Педагогическом Институте Языков. Преподавал в сельских школах Шыхсалахлы и Гарагюне Сабирабадского района. Затем связал свою жизнь с наукой. В 1987 году защитил кандидатскую диссертацию на тему "Совместная работа школы, семьи и общественности в правовом воспитании школьников V-VIII классов", а в 1995 году - докторскую диссертацию на тему "Теория и практика подготовки школьников к семейной жизни". Профессору Акифу Аббасову в 2006 году была присвоена медаль "Тереги".

В 1992-1998 гг. он работал проректором по научной работе в Бакинской Высшей Педагогической Девичьей Семинарии (ныне Бакинский Девичий Университет). Он также был учёным секретарём диссертационного совета по психологической науке в Бакинском Государственном Университете (2003-2005).

Действительный член академии педагогических и социальных наук, профессор А.Н. Аббасов является в настоящее время учёным секретарем института проблем образования Азербайджанской Республики, редактором научно-теоретического журнала "Образование, культура, искусство", ответственным секретарем журнала "Научные труды" Института Проблем Образования, членом редакционной коллегии журналов "Иностранные языки в Азербайджане", "Актуальные проблемы изучения гуманитарных дисциплин" и "Мутарджим". Акиф Аббасов удостоен награды "Гызыл Гелем" ("Золотое перо") и является членом союзов писателей и журналистов Азербайджана.

Сегодня, каждый, кто знает его и знаком с его творчеством, с уверенностью скажет, что А.Аббасов прошел путь к успеху известного ученого азербайджанской педагогической науки, писателя, журналиста, переводчика самостоятельно, через долгий и тернистый путь. Успех разносторонней творческой деятельности А.Аббасова есть ничто иное, как результат честного и упорного труда.

Богатое научно-педагогическое и литературно-художественное наследие А.Аббасова сыграло большую практическую роль. Он впервые составил "Англо-азербайджанский педагогический психологический словарь" и "Азербайджанско-английский словарь педагогически-психологических терминов". Написал и опубликовал ряд учебников, научно-методических пособий и программ для высших, среднеспециальных и общеобразовательных школ: "Аиле" ("Семья"), "Этика и психология семейной жизни", "Пра-

вовое воспитание учащихся", "Национальная мораль и семейная этика" (учебник и программа); "Педагогика" (учебник-пособие для высших школ); "Педагогика: краткие конспекты и схемы"; "Сборник текстов диктантов и изложений по английскому языку для V-XI классов"; "Чтение-2", "Чтение-3", "Чтение-4", "Чтение-5" (учебники для детей, обучающихся в специальных школах) и др.

Талант научного исследователя отражается в различных сферах образования: оптимизации учебно-воспитательного процесса, качестве управления образования, педагогической экспертизе, правовом и нравственном воспитании подрастающего поколения, в их подготовке к самостоятельной семейной жизни и других современных вопросах отечественного образования.

А.Аббасов является автором романа "Алданма сюзлере" ("Не верь словам"); двух книг "Рассказы об Ататюрке", пьес "Ататюрк", "Великий тюрк", а также повестей и рассказов "Измена", "Друг трудных дней", "Девушка выходит замуж", "Невеста", "Говори мало, говори по сути", "Помеченная бабочка" и др.

Особый интерес представляют новеллы Акиф Нурагаоглу. Он в критико-юмористической форме отражает реалии жизни. В манере изложения своих коротких рассказов и мудрых классических анекдотов, он умеет превращать маленькую деталь в большой стержень сюжета.

Он всегда пишет и переводит то, что дорого его внутреннему миру. Становление его как профессионального переводчика с английского языка оказали положительное влияние поэт Энвер Рза и переводчики Зейдулла Агаев и Фархад Алиев.

С русского языка он перевел авторов из России, Украины, Молдавии, Осетии, Грузии, таких как Г. Аркадьев, О. Вишня, В.Рощка, Л. Измайлов, Н. Комоклидзе, З. Гемазашвили, В. Свирдов, Н. Елин, В. Кашаев, Н. Медведкин, Ш. Чкадия и др. Благодаря его перу, читатели Азербайджана имеют возможность прочитать на родном языке произведения таких авторов из Америки, Канады, Ирландии, Англии, как Ирвин Шоу, Морли Каллаган, Эрскин Колдуэлл, М.де-Милле, Грэхем Грин, Альберт Малтс, Стефан Ликок, Вильям Смерит, О Кейси и др. Он является автором многочисленных очерков, фельетонов, репортажей и зарисовок. Был редактором художественных фильмов "Волчонок" и "Красный снег".

Автобиография профессора А.Аббасова подтверждает многогранность его деятельности успешного плодотворного творчества в различных областях науки. Сорок пять из шестидесяти творческих лет - это большой жизненный путь. Не каждый ученый, оглядываясь на свой жизненный путь, может сказать, что он достиг желаемого.

А.Аббасов заслуживает глубокого уважения не только как известный ученый республики, но и просто как личность с богатыми человеческими достоинствами. Он честный, принципиальный человек.

Акиф муаллим прекрасный семьянин и любящий отец. Дочь Лала является докторантом института, занимается научно-исследовательской работой. Сын Бабек, начинающий писатель и режиссер, сценарист, мечтает превратить произведения отца в живые спектакли.

От всей души поздравляем глубокоуважаемого профессора Акифа Аббасова с его юбилеем! Искренне желаем ему благополучия, крепкого здоровья, семейного счастья, кавказского долголетия, всех тех качеств, которыми он столь щедро одарен, плодотворной работы и еще больших творческих успехов!

Нигяр Мурадова,
доктор философии
по педагогическим наукам, доцент

ZƏHMƏT FƏDAISI

Elə insanlar var ki, vətən qarşısında müəyyən xidmətləri olmasına baxmayaraq, heç vaxt uğurlarının təbliğ edilməsinə səy göstərmirlər. Onlar sadə, xeyirxah və təvazökar insanlardır. Respublikamızın nüfuzlu ziyalılarından, bacarıqlı rəhbər işçilərindən biri kimi tanınan İmran Sədulla oğlu Rzayev də belə insanlardandır. Onun atası Sədulla Məmməd oğlu Rzayev nəinki anadan olduğu Xuluq kəndində, həmçinin Quba və Xaçmaz rayonlarında da bacarıqlı təsərrüfat rəhbəri, xeyirxah və nəcib insan kimi ad çıxarmışdı. Bu cür ailədə boya-başa çatan İmran Rzayev uşaqlıqdan elmə meylliliyi və zəhmətkeşliyi ilə seçilirdi. Bu keyfiyyətlər həyatda ona neçə-neçə uğur qazandırdı, ucalıq gətirdi.

Savadlı, istedadlı və bacarıqlı olduğuna görə Azərbaycan Politexnik İnstitutunu bitirən kimi, gənc mütəxəssisə Bakı Şəhər Statistika İdarəsində böyük iqtisadçı vəzifəsində işləməyi təklif etdilər. 1976-cı ildə 26 yaşında ikən o dövrdə ən çətin və məsul bir sahədə rəhbər vəzifəyə irəli çəkildi. Bakı şəhəri Nəsimi Rayon Mənzil Təsərrüfatı İdarəsinin rəisi təyin olunan İmran Rzayev 18 mənzil istismar kontoruna, 4 tikinti-təmir idarəsinə və digər sahələrə rəhbərlik etməyə başladı. Vəzifəsini layiqincə yerinə yetirən, xalqın rəğbətini qazanan İ.Rzayev 1978-1982-ci illərdə Nəsimi Rayon XDS-nin deputatı seçilmişdir.

1983-cü ildə dövlət tərəfindən ona daha məsul vəzifə - "Azərbaycanın İqtisadiyyatı" Respublika Birliyinə rəhbərlik etmək tapşırıldı. Yüksək etimadı layiqincə doğruldan İmran Rzayev bu sahədə xüsusilə böyük uğurlar qazandı. O, sağlamlıq birliyinin bir sistem şəklində yaranmasına, inkişafına, respublikada və keçmiş Sovetlər məkanında tanınmasına nail oldu. Onun işgüzarlığı və təşkilatçılıq bacarığı sayəsində birliyin dövrüyyə aktivləri və əsas fondları xeyli artdı. Respublikamızın ayrı-ayrı rayonlarında neçə-neçə sağlamlıq ocaqları tikilib istifadəyə verildi. Fəaliyyətdə olan istirahət ocaqları yenidən quruldu. Qaxdakı "Şəfa" və Xaçmazın Nabran qəsəbəsindəki "Şahdağ" müəssisələrində yenidənqurma işləri aparılaraq

müasir dövrün tələblərinə cavab verən istirahət və müalicə şəraiti yaradıldı. Əhaliyə xidmətin səviyyəsi xeyli yüksəldi.

İşgüzarlıq, prinsiplilik, vətənə sədaqətə qulluq etmək kimi keyfiyyətlər idarə rəhbərinə həm uğurlar gətirdi, həm də çalışdığı kollektivdə və xalq arasında hörmət qazandırdı. İdarənin işinin müasir tələblərə uyğun qurulması sayəsində "Azərbaycanın İqtisadiyyatı" Respublika Birliyi nəinki keçid dövrünün sınaqlarından üzəg çıxdı, həmçinin ölkənin iqtisadi-mədəni həyatında öz yerini qoruyub saxlaya bildi. Azərbaycan Respublikası Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyası birlik rəhbərini bu sahədəki nailiyyətlərə görə dəfələrlə Fəxri Fərmanlarla və "Yubiley medalı" ilə təltif etmişdir.

İdarə rəhbərinin əzmkarlığı və təşkilatçılığı dövlət tərəfindən layiqincə qiymətləndirilmişdir. Uzun illər səmərəli fəaliyyətinə, ölkə qarşısındakı xidmətlərinə görə "Azərbaycanın aqrar sahə rəhbərləri və görkəmli elm xadimləri" kitabına adı düşmüş iki qusarıldan biri İmran Rzayevdir. Onun əməyinə ən yüksək qiymət ölkə başçısı tərəfindən verildi. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 18 aprel 2007-ci il tarixli fərmanına əsasən İ.Rzayev "Tərəqqi" medalı ilə təltif olunmuşdur.

Nəslin ağsaqqalı sayılan İmran Rzayev həm də gözəl ailə başçısıdır. O, müəllim işləyən həyat yoldaşı Gülarə xanımın birlikdə üç övladına da ali təhsil almaq üçün şərait yaradıb, onları ölkənin layiqli vətəndaşları kimi yetişdirib. Səmimi və qayğıkeş insan, zəhmət fədaisi olan İmran Rzayevin bu günlərdə 60 yaşı tamam olub. Ona uzun ömür, cəsaətlilik və şərəfli işində yeni uğurlar arzulayırıq.

M. MƏLİKMƏMMƏDOV

BİR ŞEİR HÖNKÜRDÜM ...

Ramiz Qusarcaylı (Həmzəyev Ramiz Mursəl oğlu) 1958-ci ildə Quba rayonunun Cartəpə kəndində anadan olmuşdur. Əslən Qusarın Yasab kəndindədir. 8 illik təhsilini Cartəpə kəndində, orta təhsilini isə Bakıdakı fizika-riyaziyyat təmayilliyat məktəbində almışdır.

Azərbaycan Politeknik Institutunun mexanika, Moskva Dövlət Sosial Universitetinin hüquqsunaslıq fakültəsində təhsil almış, Bakı Bas Tikinti İdarəsində, "Elm və Həyat" jurnalı redaksiyasında, "Zaman" Beynəlxalq qəzetində, Tula və Donetsk vilayətlərində müxtəlif vəzifələrdə çalışmışdır. 1999-cu ildən etibarən Quba Rayon İcra Hakimiyyətində bas məsləhətçi vəzifəsində işləyir.

Yaradıcılığa erkən yaşlarından başlamış, "Bağban" adlı ilk mətbu şeiri 1975-ci ildə "Azərbaycan gəncləri" qəzetində dərc edilmişdir.

17 yaşında ikən xalq şairi Osman Sarıvəlli ona "Qusarcaylı" təxəllusunu vermiş, mətbuat səhifələrində yaradıcılığı barədə məqalə ilə çıxış edərək uğurlu yol diləmişdir.

1993-cü ildə Qubada bölgə yazarlarını özündə birləşdirən "Ay işığı" adlı ədəbi məclis yaratmış və hazırda məclisə sədrlik edir.

1996-cı ildən Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, 2002-

ci ildən isə Azərbaycan Yazıçılar Birliyi Quba bölməsinin sədridir.

Bəxtiyar Vahabzadə, Nəbi Xəzri, Məmməd Araz, Söhrab Tahir, Musa Yaqub, Famil Mehdi, Tofiq Mutəllibov, Məmməd Aslan, Zəlimxan Yaqub, Şahmar Əkbərzadə, Vaqif Arzumanlı, Davud Nəşib, Şahin Fazil, Vaqif Yusifli, Nazif Qəhrəmanlı, Həmid Abbas, İlham Abbasov, Əjdər Ol və başqaları onun yaradıcılığına həsr edilmiş məqalə və resenziyalarla respublika mətbuatında çıxış etmişlər.

"Çörəyim dasdan çıxır", "Ömür qapıları", "Bir çiçək axsamı", "Eşşəknamə" adlı seirlər, "Göyem ağacı" adlı tərcümə kitablarının, "Quba" adlı foto-albomun, "Ay işığı" adlı dörd almanaxın, onlarca elmi, bədii və publisistik məqalənin müəllifidir.

Vaqif Arzumanlı şairin həyat və yaradıcılığına həsr etdiyi "Təbiət, qeyrət, həqiqət şairi" adlı, Zakir Məmməd isə "Haqqın cəlali Qusarcaylı seirində" adlı kitablarını dərc etdirmişlər.

Seirləri ingilis, rus, Ukrayna və Dağıstan xalqlarının dillərinə tərcümə edilmişdir. Macar, italyan, ingilis, rus, Ukrayna dillərindən tərcümə etdiyi seirləri "Göyem ağacı" adlı kitabdə dərc olunmuşdur.

2009-2010-cu il ucun Prezident təqaüdçüsüdür.

Bir tel ağı, bir tel bayatı

Sənin tellərinin yaz havası var,
Sənin tellərinin naz havası var,
Sənin tellərinin öz havası var,
Məni tel havası öldürür, gözəl.

Yanaqda tel yeri, üzde tel yeri,
Bənövşə boynunu yalar tellərin.
Axşamlar çiyininə yığıb gedərsən,
Gecələr mənimlə qalar tellərin.

Telindən asılar gecənin çatı,
Tel-tel ürəyimi çəkər tarıma.

Bir tel ağı olar,
Bir tel bayatı
Tellərin dağ çəkər yuxularıma.

Dönər gecələrim tel yuxusuna,
Gecələr sübhəcən tel görür gözüm.
Bataram sübhəcən tel qoxusuna
Gecələr sübhəcən tel hörər gözüm.

Telini gözümə öpərəm hər gün,
Telinin ucuna hörməzsən məni.
Gözün baxa-baxa ölərəm hər gün,
Gözün baxa-baxa ... görməzsən məni.

Mənimçün bu yazın gül tağı yoxdu,
Özün bir çiçəksən,
telin bir çiçək.
Mənə bundan betər tel dağı yoxdu,-
Qəbrimin üstə də telin bitəcək ...

Şəddi Şahnaz

Bu naz Şurun şah nazıdı,
Bir gözəlin ah nazıdı,
Gül nazıdı, şəh nazıdı
Pozma gülüm əhdi naz-naz,
Şəddi Şahnaz.

Bir az Cabbar, bir az Xandı,
Naləsində eşq virandı,
Ey ruhumun muğam andı,
Ey muğamın cəddi Şahnaz,
Şəddi Şahnaz.

Zilxan bulud, şimşək səsim,
Çingənə sim, zirvə pəsim,
Ürək-ürək, əsim-əsim,
Bir ilahi mehdi Şahnaz
Şəddi Şahnaz.

Göy dağıla, Yer yeriyyə,
Könül, uyma hər pəriyyə,
Bax Arazdan Həkəriyyə,
Aşdı min-min şəddi Şahnaz
Şəddi Şahnaz.

Öt dilimdə qərib bəstəm,
Dərd divanəm, qəm şikəstəm,
Qoy oxunsun qəbrim üstə,
Yeddi səsde yeddi Şahnaz
Şəddi Şahnaz.

Ürək

Sən hələ sevmirdin, sevmirdin onda,
Bu sirri heç kəsə demirdin onda,
Elə bil pas atmış demirdin onda,
Közərdib əytilər əyənler səni.

Bahar istəyirdim, xəzan verdilər,
Qələm istəyirdim, pozan verdilər,
Üstündə yas tutub azan verdilər
İçindən doğrayıb yeyənlər səni.

Gecələr əridi gözünün üstə,
Gecələr qovruldu közünün üstə,
Qoyub nağara tək dizinin üstə,
Sübhədək döydülər döyənler səni.

Sevinc yarpağına qəm bükən arzun,
Höyüş duyğulardan nəm çəkən arzun,
Tələsə-tələsə gecikən arzun
Hələ də cilovlar, yüyənlər səni.

Söküb astarını üz eləyənlər,
Nimdaş günahını təzələyənlər,
Açıb yumaq kimi çözləyənlər,
Sap kimi özünə düyünlər səni ...

Mən

Bu dağlar, qayalar çiyin-çiyinə,
Bu dağın, qayanın bir daşıyam mən.
Bir çiçək gözündə şehli təbəssüm,
Bir çiçək gözündə göz yaşlıyam mən.

Ömür avarını düzünə çəkir,
Payız sarısını üzünə çəkir,
Bu yerlər hey məni özünə çəkir,
Tələsə-tələsə yavaşlıyam mən.

Arxada illərin uğuru, puçu,
Ümid günəşimdə hər işıq ucu.
Açıılır, yumulur torpağın ovcu,
Üstə düyün düşən naxışlıyam mən.

Dərə tək dumanlı, çənlisəm hələ,
Yarı sevinc, yarı qəmliyəm hələ.
Həlli tapılmayan tənliyem hələ,
Taleyi Avazla yanaşıyam mən.

Fikirleə yolulub oyulasıyam,
Yonula-yonula duyulasıyam ...
Bir gün öz üstümə qoyulasıyam,
Düşünən, danışan başdaşıyam mən.

Məndən

Bu sevdaya ləkə düşdü,
Qara səndən, sarı məndən.
Bu həsrətə yol uzandı:
Yarı səndən, yarı məndən.

Üzül qəmim qarımadı,
Səbəbini aramadım.
Heç özüm də yarımadım,
Necə deyim: yarı məndən.

Bir zəmiyəm dən bağlamaz,
Sünbüllərim dən saxlamaz,
Günüm sənə gün ağlamaz,
Yollan, günə sarı, məndən ...

Bu yerin

Bu yerin astarı üzünə çıxıb,
Bu yerin çörəyi dizinə çıxıb,
Bu yerin ötu da tərsinə çıxıb,
Bu yerin arısı güle tamarzi, -
Gedək, ay ürəyim, gedək bu yerdən,
Gəl gedək, bu yerdə nə itin azıb.

Adam var, gözündə qalıb hər istək,
Düşüb ayaqlara tapdaq olubdu.
Adam var, vicdanı örüş yeri tək
Qoyuna, keçiyə otlaq olubdu.

Tamahlar gördüm ki, dağlar əridir,
Daş - qaya ovulub gedir dişində.
Ürəklər gördüm ki, nohur yeridir,
Qurbağa bəsləyir nəvəsişində.

Başından bahalı əyənler gördüm,
Heçdir sevinci də, heçdir qəmi də.
Cibi ayağından yeyinlər gördüm
Kirayə tutardı cəhənnəmi də.

Bu yerdə kin axır bulaq yerinə,
Baş var buyuz çıxıb qulaq yerinə.
Kişilik qoyulub ulaq yerinə,
Qeyrət göyertməyir bu yerin yazı.
Gedək, ay ürəyim, gedək bu yerdən
Gəl gedək, bu yerdə nə itin azıb ?!

Bu torpağın çiçəyi

Məmməd Araza

Bu torpağın çiçəyi nur, gülü nur,
Təbiəti daşından da gül yonur.
Həyrətimin gözələrində şeh donub,
Üşüyərəm əriyincə, qalınca.

Arx üstündə qovaq kimi əkilləm,
Düymələyib yarpağına bükülləm.
Bulaq olub ürəklərə tökülüm,
Yad ocağa, yad irmağa dolunca.

Gecə şirin xəyallara qapılıam,
Sükutunda yüz yol itib, tapıllam ...
Od həsrətin tənidirinə yapıllam,
Qovrularam, yanib köz-köz olunca.

Çəmənlərdə arıların "üşyanı",
Çiçəkləri yaz mehinə qısqanır.
Dünya, görsem kirpiklərin islanıb
Kəddər dönər başım altıda balınca.

Vətən dağı, dumanında itən mən,
Nadimin gümanından ötən mən,
Daş üstündə şeirləşən, bitən mən
Misralarım kəklikotu, qulancarı.

Gürşad sellər qayaları şırımlar,
Sular küylü, qaya məğrur, şırım lal.
Bu torpaqda "Araz boyda şırım var",
Yolumuzda dönüb iti qılınca.

Gecə yarısı

Bir şeir ağladım gecə yarısı,
Bir şeir hönkürdüm... ağ vəreqlərə.
Göydə Ay bildiyim saman sarısı
Qopub yarpaq-yarpaq töküldü yerə.

Gözümün nəmində məzar sükutu,
Üzümde şehlənən ölüm buxarı.
Çiyində gecənin qara tabutu,-
İçində bir ölü sevinc ağarır...

Bu gecə ürəyim elə ağrıdı,
Heç kəsin ürəyi ağrımaz elə.
Bu gecə özümə elə ağıladım,-
Ölsəm, heç anam da ağlamaz, elə...

Bu süküt bir misra şeir vermədi

Bu həzin gecənin, bu lal gecənin,
Sükutu bir misra şeir vermədi.
Hər sözü qəm dolu sual gecənin
Sükutu bir misra şeir vermədi.

Uzanıb ilhamın göyərtəsinə
Kövrək duyğuların düşdüm izinə.
Qıvrıq könlümün göynərtisinə,
Bu sükut bir misra şeir vermədi.

Fikirler dən kimi üyütdü məni,
Üyüdə-üyüdə böyütdü məni.
Sübhədək dalınca yüyütdü məni,
Bu sükut bir misra şeir vermədi.

Sədasi göylərin üzündən gəldi,
Girdim axarına, dizimdən gəldi.
Anadan əmdiylim gözümədən gəldi,
Bu sükut bir misra şeir vermədi.

Bilmədim çınqıldı, qumdu bu süküt,
Görən məndən nələr umdu bu sükut?!
Gözünü gözümde yumdu bu sükut,
Vermədi, bir misra şeir vermədi.

Qarağac

Yermi gücdən düşüb, göymü soyuyub,
Torpaqımı üstündə saxlaya bilmir?!
Tumurcuq gözəlin yaş quruyub,
Ağlamaq istəyir, ağlaya bilmir.

Üstə düymə-düymə göyərər qubar,
Budaqlar günahə batıblar, nədi ...
Sarı yarpaqların üzü qürubə.
Pöhrələrin üzü dan yerindədir.

Həyrətdən gah susur, gah dinir meşə,
Üzdə nur, ürəkdə çiskin görünür.
Harda palıd bitib, sevinir meşə,
Harda qarağac var; küskün görünür.

Bu necə ağrıdı, necə acıdı,
Yarpaqlar tökülür göz yaş kimi,
Hər ağac özünə dar ağacıdı -
Hər ağac özünə başdaşı kimi.

Suyumu çatırmı, yoxsa işığı,
Ağac "cəsədiylə" dolub dərə, düz.
Ölür qarağacla başaşağı,
Ölür ayaq üstə, səssiz-səmərsiz.

Mən düşdüyüm yol ayrıldı

Mən düşdüyüm yol ayrıldı,
Yoxuşludu, dolaylıdı,
Hər yan qoşma, gəraylıdı,
Dərələrin bulaq sazı
Dinir köklənə-köklənə.

Ürək fikirlə xışlanıb,
Duyğu-duyğu naxışlanıb,
Sinəmdə səpin başlanıb,-
Altdan şumlana-şumlana,
Üstdən ləklənə-ləklənə.

Mən ləngilən, vaxt yeyindi,
Qismət yerin, baxt göyündü,
Bulud gördüm, hey öyündü;
Məndə boşala-boşala,
Məndən yüklenə-yüklenə.

Inanışam, unanışam,
Taleyi çox sınıanışam,
Sevinci də qınanışam,-
Qəm yazıqdı qəmlənəndə
Qalır təklənə-təklənə.

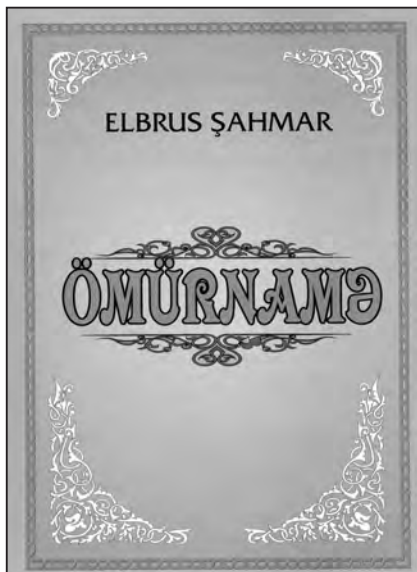
Mən düşdüyüm yol ayrıldı,
Yoxuşludu, dolaylıdı,
Hər yan qoşma, gəraylıdı,
Dərələrin bulaq sazı
Dinir köklənə-köklənə...

AZƏRBAYCAN VƏ LƏZGİ XALQLARININ DOSTLUĞUNA İTHAF

Azərbaycan və ləzgi xalqlarını uzun əsrlərin sınağından çıxmış dərin dostluq və qardaşlıq telləri birləşdirir. Tarixin müxtəlif dövrlərində bu iki xalq bir-birinə dayaq olmuş, bir-birinə həyan olmuşdur. Bu yaxınlıq və doğmalıq hər iki xalqın mənəvi dəyərlərinin oxşarlığından, eyni yurdun övladları olmağından irəli gəlir. Tarix boyu azərbaycanlılar heç bir xalqla ləzgilərlə olduğu qədər yaxın və doğma münasibətdə olmamışlar. Bunu sonsuz sayda qarşılıqlı nikahlar bir daha sübut edir. Əsrlər boyu bir sıra ləzgi yazarının öz əsərlərini doğma dilində və türk dilində qələmə alması yalnız dilə deyil, həm də bu dilin daşıyıcılarına olan məhəbbətdən irəli gəlmişdir.

İki xalqın doğmalığı haqqında yüzlərlə misal göstərmək olar. Belə misallardan biri yazıçı Elbrus Şahmarın yaradıcılığıdır. Azərbaycan və ləzgi xalqlarının dostluğu onun əsərlərindən qırmızı xətt kimi keçir. 25 il ərzində yay istirahətini hər il Qusar rayonunun Çətkün kəndində keçirən E.Şahmar bu illər ərzində rayon əhalisi ilə qaynayıb-qarışmış, burada doğma insana çevrilmişdir. Ləzgilərin adət-ənənələrinə, qonaqpərvərliyinə, sadəliyinə, dostu sədaqətinə, mərdliyinə və sözü bütövlüyünə heyran olan yazıçı yeri gəlincə özünün hekayə, oçerk və povestlərində onların obrazlarını da yaratmışdır. Elbrus Şahmarın "Kişi ömrü" və "Fəxrimiz Arzuman" kitabları da bu məhəbbətdən yaranmışdır.

"Kişi ömrü" əsəri general Arif Heydərovun həyatını xilas etmək üçün sinəsini güllə qabağına vermiş podpolkovnik Əziz Əzəmət oğlu Səfixanovun həyat və fəaliyyətinə həsr olunmuşdur. Bu namuslu

və cəsur insan haqqında məhəbbətli yazan müəllif onu yetişdirmiş qusarlılara rəğbətini bildirməkdən çəkinmir.

Uzun illər respublikamızın hüquq-mühafizə orqanlarında rəhbər vəzifələrdə çalışmış, dərin biliyi, peşəkar xüsusiyətləri, fenomenal yaddaşı və zəngin mənəviyyəti olan namuslu insan, polkovnik Arzuman Zülfüqarov haqqında qələmə aldığı "Fəxrimiz Arzuman" kitabı da qəhrəmanın mənsub olduğu ləzgi xalqına məhəbbətdən yaranıb.

Qusarlı zəhmət adamlarının, namuslu insanların həyatından qələmə aldığı onlarca oçerklərində müəllif onların maraqlı obrazlarını yarada bildi. Zəhmətkeş yazıçı, təəssübkeş ziyalı

olan Elbrus Şahmarın fəlsəfi düşüncələrindən yaranmış, esse janrında qələmə alınmış "Ömürnəmə" kitabını azərbaycanlılarla ləzgilərin əsrlərin sınağından çıxmış əzəli-əbədi dostluğuna və qardaşlığına ithaf etməsi kitabın sanbalını artırır, onun müəllifinin mənəvi dünyasının zənginliyini bir daha nəzərə çarpdırır. Bu kitab iki xalq arasında nifaq toxumu səpmək istəyənlərə cavabdır.

Onun sponsorunun ləzgi iş adamı olması da təsadüfi deyildir. Rayonda və onun hüdudlarından uzaqda səmimi və xeyirxah insan kimi tanınan, haqqı və insafı uca tutan Sabir Fərzəliyevin vəsaiti ilə işıq üzə görmüş "Ömürnəmə" bir daha insanlara belə bir həqiqəti anladır ki, biz - azərbaycanlılar və ləzgilər eyni ağacın budaqlarıyıq, eyni torpaqdan və eyni sudan yaranmışıq. Bizi bir-birimizdən ayırmaq mümkün deyildir.

Bu yerdə Aşıq Ələsgərin sözləri yada düşür:

*Can deməklə candan can əskik olmaz,
Məhəbbət artırır, məhrəban eylər.
Çor deməyin nəfi nədir dünyada,
Yıxar könül mülkünü, pərişan eylər.*

Yazıçı Elbrus Şahmar "can" deyə bildi, məhəbbətini etiraf etməyi bacardı. Bununla bir çoxlarına anlatmağa çalışdı ki, doğma Azərbaycanımızın bütövlüyü, sarsılmazlığı ilk növbədə onun xalqları arasında əzəli dostluğu qoruyub saxlamaqdan ibarətdir. Əslində adi bir şeydir, lakin içindəki hikmət dərinidir. "Ömürnəmə" kitabında belə hikmətli fikirlər çoxdur. Mən onlardan yalnız birinə toxundum.

S. KƏRİMOVA

АБДУЛСИН ХАЛУДИН АЛХИШАР

Чи редакция-дин дустарикай садни Абдулсин халу я. "Самурдал" рикI алай, лезги чIалал акъатзавай ктабрин, газетринни журналрин суракьда авай, абур са цIарни тутуна келзавай и агъсакьал фад-фад илифда редакциядиз. Гьар гьилерда Дагъустандай цIийи ктабар ва газетарни гьыда чаз.

1932-йисуз Дагъустан Республикадин Докъуз-пара райондин Миграгъ Къазмаяр хуьре дидедиз хьайи Абдулсин Абдулмежидан хва Эсетов аялзамаз абурун хизан Бакудиз куьч хьанай. Ватандин ЧIехи дяве гатIунайла адан буба Абдулмежид дядедиз, хизан лагьайтIа, хуьруьз реке гьатнай.

1953-йисуз жегьил Абдулсин кьисметди кьвед лагьай гьилерда Бакудиз акьудна. Киров райондин нафтIадин мяденра кIвалахал акъвазай ада яргьал йисара гьа са чкада кIвалахна. Абдулсин Эсетова вичин уьмуьрдин юлдаш Узнифатахь галаз санал 7 аял ЧIехи авуна. Абурун 4 хикайни 3 рушакай зегьметдал рикI алай, эл кIани, кIвал кIани инсанар хьанва.

Яргьал йисара гьакъисагьвилелди кIвалахна гила пенсиядиз фенвай Абдулсин халу вичин лезги ярар-дустарин арада хайи чIалалди кIелкхьин генани пара кIан хьуналди тафаватлу я. Гьавилай и агъсакьалдиз вирида гьуьрметда, адан ихтилатрихь марагьдив яб акалда.

Гьар гьилерда "Самур" газетдин редакциядиз атайла рикI алаз алхишарда агъсакьалди:

- Яллагь, дидед чIалал газет акъудзавай куьн бахтлу хьурай!
- Яллагь, куь кьелем садрани кьуьруь тахьуй!
- Эхиримжи гьилерда авур алхишрик ихьтин-бурни квай:
- Яллагь, лезги чIалан уьмуьр яргьи хьурай!
- Яллагь, лезгийрин кьадар тIимил тахьурай!
- Яллагь, чи халкьдин тIвар гьамиша вине хьурай!

Амин!

"Самур"

Bədbəxt hadisə nəticəsində ağır xəsarət alaraq dünya işığına həsrət qalmış Qusar rayonundakı Yasab kəndinin sakini Arazov Tarzan Sabir oğlunun xaricdə təcili cərrahiyyə əməliyyatına ehtiyacı var. Ona kömək etmək istəyən xeyirxah insanlar "Kapitalbank"ın Qusar bölməsinə müraciət edə bilərlər.

Hesab: 380 100 194 44 800 607 148
Müxbir hesabı: 013 701 000 1944
Kod: 200 480
VOEN 990 000 3611

1918-ci ilin əvvəllərində Quba rayonunun Qımıl kəndindən Türkiyənin İstanbul şəhərinə köçüb gediblər:

Manafov Həsənəli Atakişi oğlu, onun arvadı, oğlanları Sirac və Seyfəlmülk, qızları Məleykə və Mənsurə. Qızlardan birinin əri türk ordusunun zabiti olub. O, Nuru paşanın dəstəsində Azərbaycana gələrkən Qubanın Qımıl kəndində olub.

Axtarır: Mehdiyev Həsənəli Balahməd oğlu. Xaçmaz rayonu, Qımıl qışlaq kəndi, tel: (0172) 71-3-02.

ЧИ АЯЛАР

СРОЧНО!!!
ПРОДАЕТСЯ
ДВУХЭТАЖНЫЙ
ДОМ
в г.КУСАРЫ.

Средний ремонт, постоянная вода, телефон, газ, фруктовый сад.

Цена договорная.

Конт. телефон:
(055) 530-10-05

САМУР

Главный редактор
Седает КЕРИМОВА

Адрес редакции: AZ 1073 Баку, Метбуат проспекти, 529-й квартал, Издательство "Азербайджан", этаж 3, каб. № 101.

www.samurpress.com

админ.сайта: admin@samurpress.com
e-mail: sedagetkerimova@rambler.ru

Расчетный счет

26233080000
Капитал банк г.Баку
1-й Ясамальский филиал
код 200037

ВОИН 130024708

Газета
зарегистрирована в
Министерстве печати и
информации Азербайджанской
Республики. Рег. № 78

Индекс: 5581

Тираж: 2000

Тел: 432-92-17

НАПЕЧАТАНА В ФИРМЕ "МЕТБУАТ"